

Environmentálne signály 2002

Stav počas tisícročia

Zhrnutie

Európska environmentálna agentúra

Situácia dnes

Všeobecná odpoveď na otázku 'ako sa má životné prostredie' je nejednotná v otázkach zahrnutých v edícii Environmentálnych signálov 2002, a neukazuje žiadne významné zmeny v porovnaní s prvým vydaním v roku 2000. Avšak, do istej miery sa objavujú podmienky pre zmeny.

Environmentálne problémy <small>(podľa prioritných oblastí ŤEAP)</small>	Ukazovateľ	Hodnotenie
Nástroje zmeny klímy		
Emisie skleníkových plynov	Trend v emisiách a vzdialenosť k cieľu Kjóto 2008–2012	☺
Príroda a biodiverzita — ochrana vzácnych zdrojov		
Lesné zdroje	Ročné ťažby dreva	☺
Pôdny fond	Zaberanie územia a fragmentácia veľkých biotopov	☹
Emisie látok spôsobujúcich acidifikáciu	Trend v emisiách a vzdialenosť k cieľu EU 2010	☺
Životné prostredie a zdravie		
Emisie prekurzorov ozónu	Trend v emisiách a vzdialenosť k cieľu EU 2010	☹
Kvalita ovzdušia v mestách	Kvalita ovzdušia v mestách: ozón, prachové častice, oxidy síry a oxidy dusíka	☹

Environmentálne problémy <small>(podľa prioritných oblastí 6EAP)</small>	Ukazovateľ	Hodnotenie
Životné prostredie a zdravie		
Znečistenie sladkej vody	Koncentrácia fosfátov a nitrátov v riekach	☹
Trvalo udržateľné využitie prírodných zdrojov a nakladanie s odpadmi		
Spotreba materiálu	Celkové materiálne požiadavky (versus HDP)	☹
Zásoby rýb	Trenie rýb v Severnom mori tresky	☹
Produkcia mestského odpadu	Trendy v úrovni zberu mestského odpadu	☹
Používanie vody	Index využitia vody	☹
Zaberanie krajiny rozvojom	Trendy v budovaní hustoty miestnych, populačných a cestných sietí	☹

V mnohých prípadoch redukcie v záťaži boli spôsobené relatívne veľkým poklesom len vo vybraných krajinách či sektoroch. Toto je evidentné najmä v otázke zmeny klímy. Reštrukturalizácia energetického sektoru a zmeny paliva pri výrobe energie viedli k jednorázovému zníženiu emisií oxidu uhličitého v Nemecku a Anglicku. Aj napriek tomu, deväť členských štátov EU zvýšilo emisie a vzdalujú sa tak od priamej cesty k cieľom Kjóto.

Podobné príbehy môžu byť vyrozprávané pre odpady a znečistenie vôd: zatiaľ čo niekoľko krajín urobilo veľký pokrok v minimalizovaní skládkovania odpadov, spotrebiteľia a komerčné aktivity spôsobujú nárast v produkcii komunálneho odpadu, vrátane odpadov z obalov; a zatiaľ čo v priemyselnej sfére a štátnej správe bol zaznamenaný významný pokrok pri čistení odpadových vôd, poľnohospodársky sektor zaostáva v redukcii znečisťovania dusíkom, ako ukazujú viac alebo menej konštantné koncentrácie dusíka v povrchových vodách.

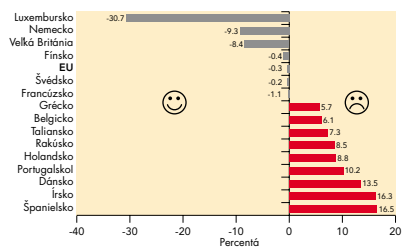
Aj keď niektoré dôležité záťaž sa znižujú, časové oneskorenie a vysoké základné koncentrácie spôsobené emisiami vzniknutými v minulom období ako aj emisiami v dôsledku ich diaľkového prenosu znamenajú, že ich dopad je stále vážny. Konkrétne, napriek redukciám emisií do ovzdušia podstatná časť európskej populácie je vystavená vysokým koncentráciám prízemného ozónu, oxidom dusíka a prašným časticami a veľké oblasti poľnohospodárskej aj prírodnej krajiny sú stále vystavené acidifikácii, eutrofizácii a prízemnému ozónu nad prípustnou hranicou znečistenia. Znaky eutrofizácie v pobrežných vodách vykazujú stále len malé známky zlepšenia.

Oproti tomu, tlak na prírodné zdroje stúpol, ako ako ukazuje najmä rybárstvo, pokračujúci nadmerný lov vystavuje európske rybárske oblasti vysokému riziku kolapsu. Pôdny fond je tiež vystavený značným záťažiam, vrátane rozrastajúceho sa mestského osídlenia a expanzie dopravnej infraštruktúry. To vyústilo do spojenia väčšej časti krajiny, fragmentácie biotopov a úbytku alebo narušenia prírodných oblastí. Zatiaľ čo rozloha lesov narastá a ročná ťažba je hodnotená ako udržateľná, stav lesov, ako ukazuje defoliácia stromov, ostáva s takmer štvrtinou poškodených stromov problémom.

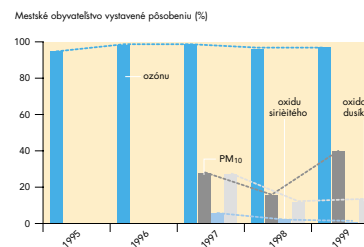
Avšak hodnoteniu stavu biodiverzity v Európe bráni nedostatok informácií. Kvôli tlaku na prírodné zdroje, podmienky potrebné pre zvrátenie trendov v úbytku biodiverzity do roku 2010 zatiaľ nenastali.

Klíčové indikátory

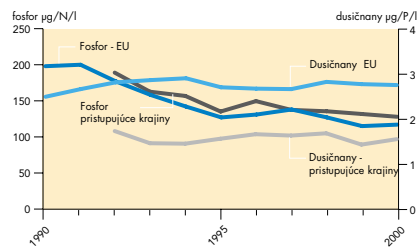
Emisie skleníkových plynov

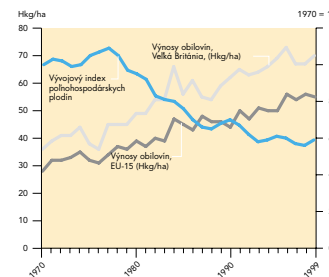
Kvalita ovzdušia v mestách

Fosfáty a dusičnany v riekach

Druhy pestované na farmách a produkcia obilnín

Pokračujúce výzvy

Pokrok v eko-efektívnosti

Eko-efektívnosť je vzťah medzi ekonomickou aktivitou a s ňou spojenými negatívnymi vplyvmi na životné prostredie. Hlavným cieľom udržateľného rozvoja je oddeliť alebo, prerušiť toto spojenie.

Eko-efektívnosť sa zlepšuje na rôznych úrovniach, v doprave, energetickom a poľnohospodárskom sektore. Pokrok je relatívne pomalý a niektoré súčasné zlepšenia boli prevážené pokračujúcim rastom v týchto sektoroch. V sektore domácností bolo malé zlepšenie dosiahnuté v redukcii dopadu na životné prostredie. V loviskách v európskych vodách stúplo množstvo nadmerne vylovených zásob komerčného významu.

Fakty a čísla

Technologické zlepšenia, ako trojcestné katalyzátory a čistejšie palivá spôsobili, že dopravné prostriedky menej znečisťujú životné prostredie.

Emisie do ovzdušia z energetického sektoru klesli aj napriek tomu, že ekonomické výsledky sektoru a fyzický výstup vzrástli medzi rokmi 1990 a 1999.

Miera používania hnojív a pesticídov je stále znepokojujúca, rovnako ako emisie látok spôsobujúcich acidifikáciu (poľnohospodárstvo sa podieľa 31 % na celkových emisiách EU), konkrétne amoniak (94 %).

V rokoch 1990-1999 došlo k nárastu spotreby energie v domácnostiach (+10%), produkcii odpadov (+14%) a vlastníctve áut (+17%) spolu s nárastom počtu domácností (+9%) a nákladov na domácnosť (+19%).

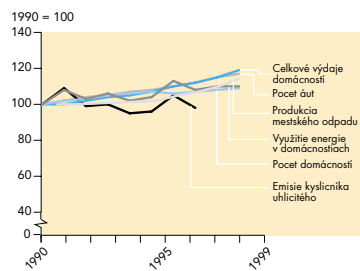

Spotreba vody v domácnostiach mierne klesla v priebehu 90tych rokov.

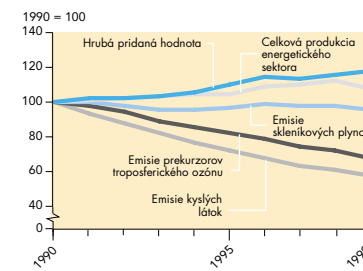
Klíčové indikátory

Indikátory eko-efektivnosti

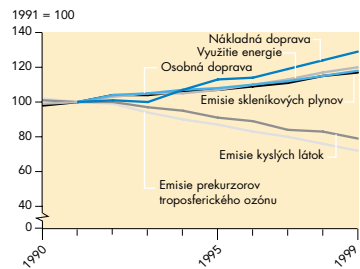
Domácnosti

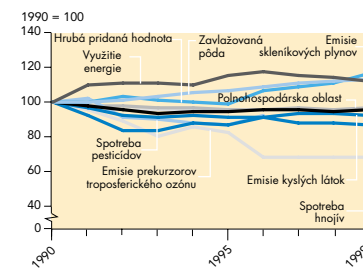
Dodávka energie

Doprava

Poľnohospodárstvo

Pokračujúce výzvy

Spojenie medzi ekonomickým rastom a spotrebou energie neklesá dostatočne rýchlo na to, aby zabránilo rastu spotreby energie, ktorý môže naopak viesť k nárastu tlakov na životné prostredie spojených s energiou.

Dopravný sektor je hlavný prispievateľ k záťaži životného prostredia, konkrétne cez svoju spotrebu energie. Aj keď využitie energie v preprave cestujúcich sa trochu zlepšilo, ako výsledok pokroku v technológii, využitie energie v nákladnej doprave neukazuje žiadne zlepšenie.

Fakty a čísla

Emisie oxidu uhličitého z domácností boli v roku 1997 blízke úrovni roku 1990 pričom nárast počtu domácností bol vykompenzovaný lepšou energetickou účinnosťou a prechodom z uhlia a nafty na zemný plyn.

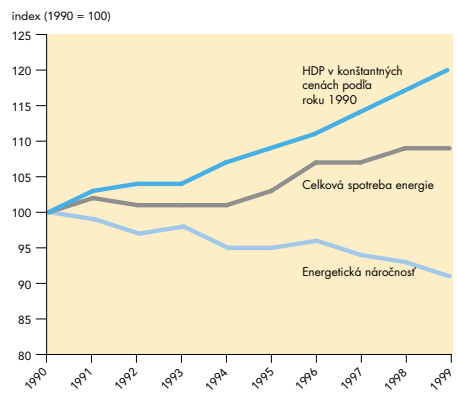
S výnimkou priemyslu, žiaden hospodársky sektor EU neoddelil svoj hospodársko/sociálny vývoj od spotreby energie.

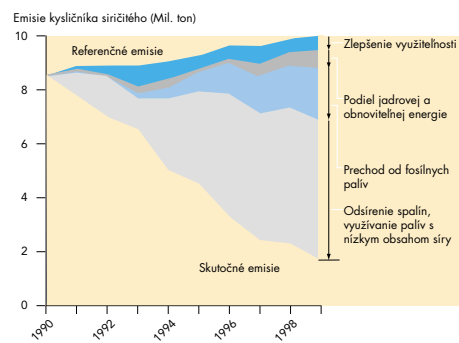
V posledných desiatich rokoch objem osobnej dopravy rástol rovnakou rýchlosťou ako ekonomika, zatiaľ čo nárast v nákladnej doprave ju predbehol.

Kľúčové indikátory

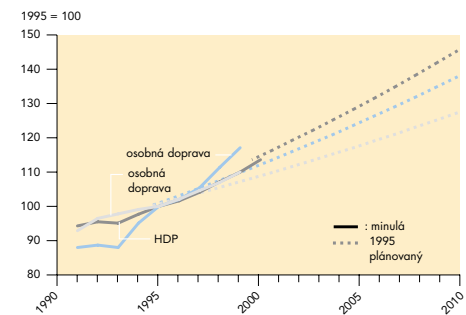
Intenzita energie

Emisie oxidov síry pri výrobe elektriny

Doprava cestujúcich a nákladu

Pokračujúce výzvy

Rozpor medzi technologickým zlepšeniami a skutočnými výnosmi z energetickej účinnosti je výsledkom zmien v dopravných podmienkach (napr. ťažšie a výkonnejšie dopravné prostriedky, nízky stupeň obsadenia a faktory nákladu) a pokračujúceho rastu v cestnej a leteckej doprave na úkor vlakovej dopravy a iných menej škodlivých dopravných spôsobov.

Avšak treba poznamenať, že predpisy, týkajúce sa životného prostredia, zamerané na pokles emisií znečisťujúcich ovzdušie z dopravy, aj napriek kvalite palív a normám pre emisie dopravných prostriedkov, boli relatívne úspešné. Pokles emisií látok, ktoré tvoria prekurzory kyslých dažďov a ozónu znamená, že boli, oddelené od rastu v doprave.

Fakty a čísla

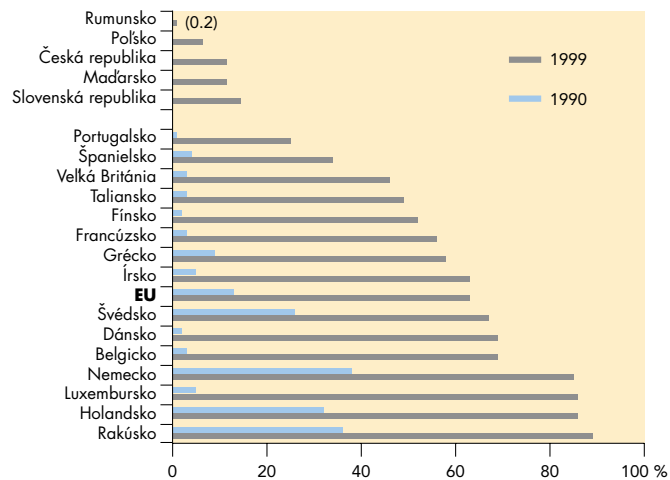
Emisie oxidu uhličitého z dopravného sektoru stále rastú ako dôsledok rýchleho rastu sektoru a prechodu k cestnej a leteckej doprave. V osobnej doprave stále dominuje preprava osobnými autami (75 % celkových osobokilometrov), ale letecká doprava je v súčasnosti najrýchlejšie rastúci spôsob prepravy.

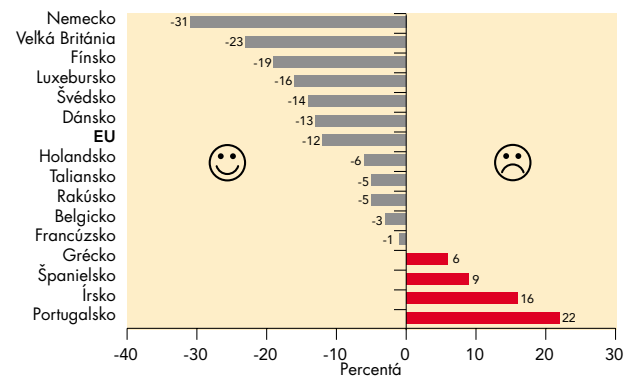
Zatiaľ nie je žiaden náznak posunu v nákladnej doprave z ciest na železnici (podiel železníc klesol z 10.4 % v roku 1991 na 8 % v roku 1999). Kamiónová doprava a krátka námorná doprava na krátke vzdialenosti ostávajú hlavným spôsobom nákladnej prepravy, s podielom 43 % resp. 42 % tona-kilometer.

Klíčové indikátory

Nárast katalytických konvertorov

Emisie prekursorov ozónu (vzdialenosť k cieľu EU v 1999)

Pokračujúce výzvy

V priebehu 90tych rokov emisie do ovzdušia sa znížili najmä vďaka zvýšenému používaniu metód odstraňujúcich znečisťujúce látky a prechodu z uhlia na plyn. Súčasná rýchlosť zlepšovania však nie je dostatočná v porovnaní s s predpovedaným ekonomickým rastom — a hlavne predpovedaným nárastom spotreby elektriny — alebo na dosiahnutie emisných cieľov.

Politika a iniciatívy zamerané na zvýšenie používania obnoviteľných zdrojov energie boli úspešné v niektorých členských štátoch. Ale odkedy celková spotreba elektriny stúpila, podiel obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektriny ostal v priebehu 90tych rokov takmer konštantný.

Fakty a čísla

Napriek pokračujúcemu rastu celkovej energie a elektriny získanej z obnoviteľných zdrojov, pri súčasných trendoch nedosiahnú indikatívne ciele EU pre obnoviteľné zdroje.

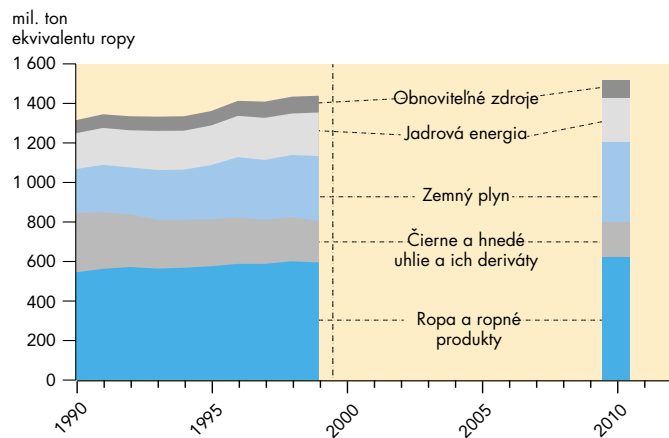
Obnoviteľné zdroje energie prispievali v roku 1999 14% k hrubej spotrebe elektriny v EU. Plánovaná rýchlosť rastu spotreby elektriny do roku 2010 znamená, že rýchlosť rastu v zásobovaní elektrinou z obnoviteľných zdrojov bude potrebné zhruba zdvojnásobiť ak sa majú dosiahnuť indikatívne ciele EU.

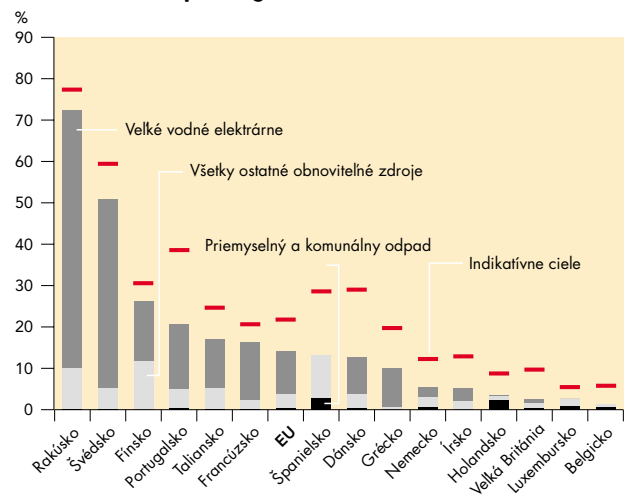
Aj keď podiel kombinovanej výroby tepla a energie (KTE) na výrobe elektriny stúpol z 9 % na takmer 11 % medzi rokmi 1994 a 1998, táto rýchlosť rastu nie je dostatočná na dosiahnutie indikovaného cieľa EU získať 18 % celkovej produkcie elektriny z KTE do roku 2010.

Klíčové indikátory

Celková spotřeba energie podle druhů paliv

Obnoviteľné zdroje energie

Pokračujúce výzvy

Boli urobené určité zlepšenia v poľnohospodárskej ekoeфекtívnosti. Spotreba energie a zavlažovanie stúplo v priebehu 90tych rokov zároveň s produktivitou, aj keď trend je v súčasnosti viac-menej konštantný. Zatiaľ čo použitie hnojív a pesticídov bolo čiastočne zredukované, znečistenie dusíkom a eutrofizácia ostáva vážnym problémom. Emisie skleníkových plynov, látok spôsobujúcich acidifikáciu a prekursorov prízemného ozónu s výnimkou amoniaku klesli.

Existujú indikácie, že v dôsledku nižšej produkcie banského odpadu rastie celková produkcia odpadov pomalšie ako je rast HDP. Tiež produkcia priemyselného odpadu sa zdá byť stabilizovaná. V produkcii mestského komunálneho odpadu (okolo 14 % celkového odpadu), všetky členské štáty EU dosiahli podobne vysokú úroveň produkcie odpadu, až na malé odchýlky vysvetliteľné životným štýlom a spotrebnými vzorcami.

Fakty a čísla

Takmer 3 % plochy EEA je obhospodarovaných organicky a predpokladá sa, že podiel pôdy obhospodarovanej organickým spôsobom v budúcnosti značne stúpne.

Využitie európskych vodných zdrojov ostáva v posledných dvadsiatich rokoch relatívne konštantné.

Plocha lesov v EU a kandidátskych krajinách rastie. Avšak výhody zalesňovania musia byť vyhodnotené s ohľadom na výsledný zisk a stratu biodiverzity.

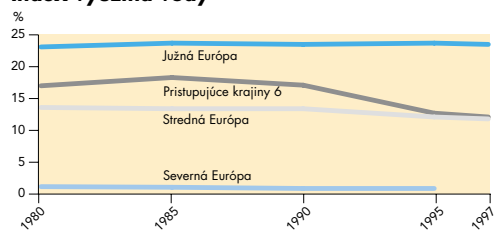
Zhutňovanie pôd ako dôsledok rozvoja miest a zabezpečovania infraštruktúry dopravy pokračuje v raste väčšou rýchlosťou ako je rast populácie.

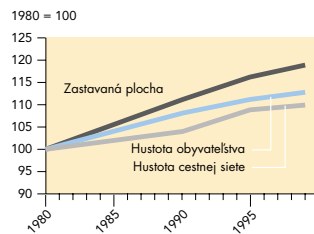
Okolo 70% zozbieraného komunálneho odpadu pochádza a stúplo zo 479 kg na osobu v roku 1991 na 545 kg na osobu v roku 1999.

Kľúčové indikátory

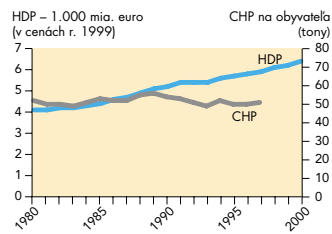
Index využitia vody

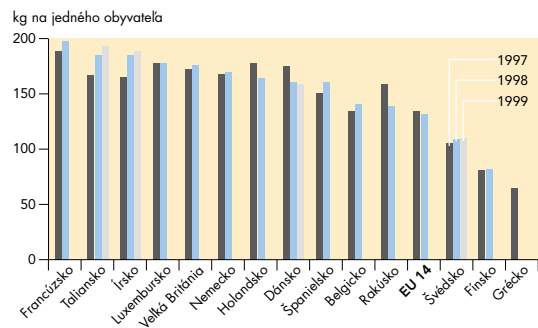
Zaberanie pôdy rozvojom

Celkové materiálne požiadavky

Obaly dodávané na trh

Pokračujúce výzvy**Fakty a čísla**

Integrácia

Integrácia environmentálnych otázok do hospodárskej politiky, ako je to požadované v článku 6 Amsterdamskej dohody, postupuje pomaly. Iniciatívy ako 'Cardiffský proces' pre integráciu problémov životného prostredia do rôznych oblastí by mohli túto zmenu urýchliť. Integrovaná politika je zameraná skôr na vysporiadanie sa / zmiernenie hybných síl, ktoré sú v pozadí poškodzovania životného prostredia, než na symptómy zhoršovania životného prostredia.

Integrácia trvalo udržateľného rozvoja a problémov životného prostredia do sektorových politík môže byť povzbudená rôznymi opatreniami, vrátane legislatívy a nariadení, finančných opatrení, dobrovoľných zmlúv a poskytovania informácií. V praxi je tendencia používať kombináciu nástrojov a opatrení ('správny mix').

Zvyšujúci sa počet systémov environmentálnych daní je zavádzaný všade v EU s cieľom zlepšenia kvality životného prostredia účinným spôsobom a zníženia daňovej záťaže práce a iných výrobných faktorov.

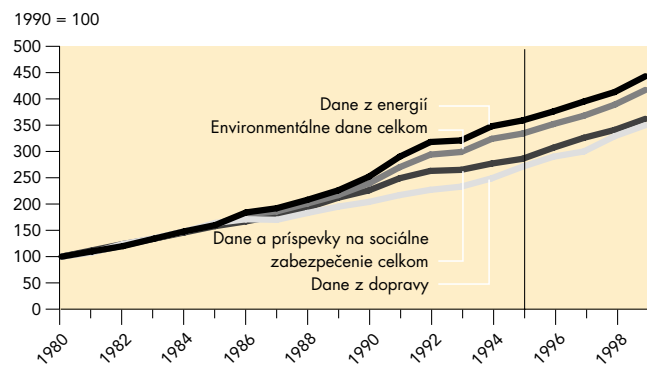
Ceny energie všeobecne ostali medzi rokmi 1985 a 2001 nízke, alebo dokonca klesli, čo je len malá motivácia na zníženie spotreby energie.

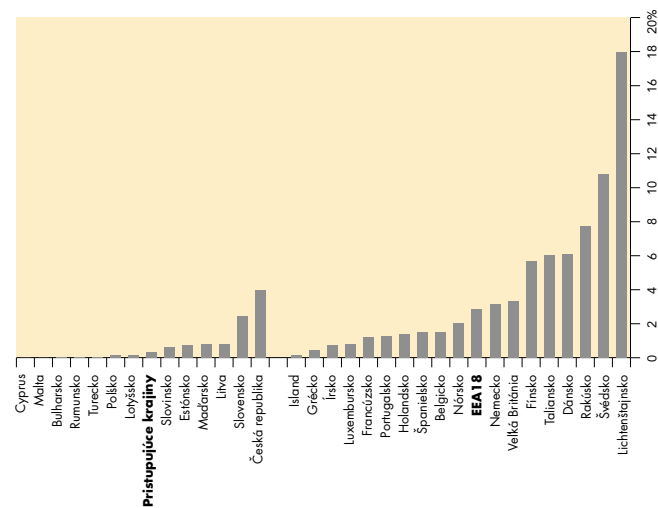
Zvýšené dane zabránili poklesu cien motorových pohonných hmôt dokonca viac ako pri nízkej hladine v roku 2000, v porovnaní s rokom 1985.

Kľúčové indikátory

Výnos environmentálnych daní v porovnaní s celkovými daňami a sociálnymi príspevkami

Organické hospodárenie

Pokračujúce výzvy

Niektoré členské štáty začali zavádzať finančné opatrenia s cieľom zlepšiť kvalitu životného prostredia a zredukovať bremeno deformujúcich daní v ekonomike. V polovici členských štátov EU boli zavedené poplatky za oxid uhličitý a v druhej polovici 90tych rokov sa objavilo mnoho nových systémov daní. Existujú náznaky účinnosti environmentálnych daní ale hodnotiace štúdie spravidla chýbajú.

V tomto kontexte, marcový summit Európskej rady v Barcelone v r. 2002 prijal zámer Európskej komisie urýchliť prácu na príprave štruktúry rámcovej smernice o poplatkoch v oblasti infraštruktúry, aby bolo zabezpečené, že do r. 2004 budú rôzne spôsoby dopravy lepšie odrážať svoje náklady. Výbor tiež prejavil želanie prijať pred koncom roku 2002 smernicu o zvýšení a rozšírení environmentálnych daní za energetické produkty.

Fakty a čísla

Podiel environmentálnych daní na celkovom príjme z daní je v niektorých členských štátoch medzi 5 % a 10 % z celkových daňových výnosov. Tie celkovo mierne rastú.

Úspešne boli aplikované rozdiely v dani z paliva na podporu používania čistejších palív.

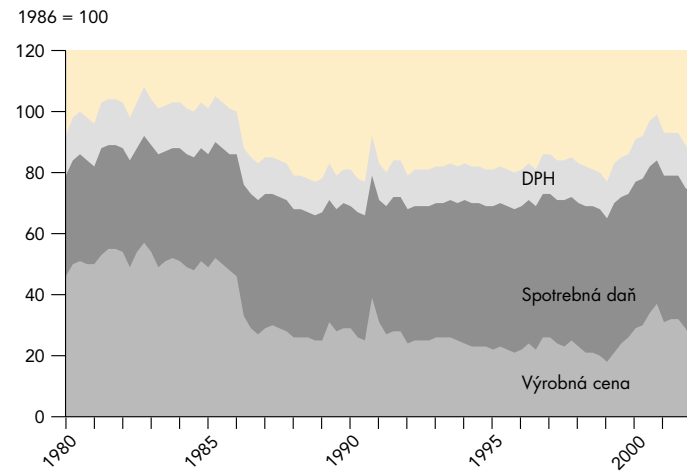
Priemerná cena cestných pohonných látok v EU upravená podľa inflácie bola na začiatku roku 2002 nižšia ako v prvej polovici 80tych rokov. Tento trend nepodporuje efektívne využívanie pohonných pri cestovaní.

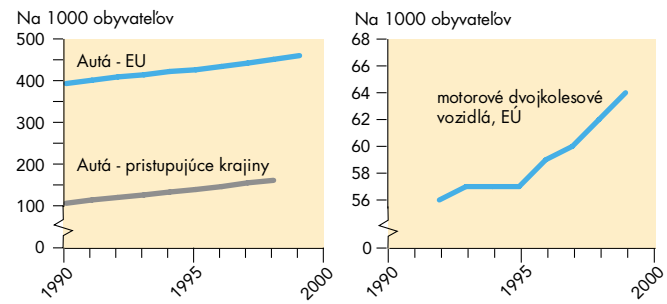
Od roku 1995 sa v niekoľkých členských štátoch objavili náznaky ekologickej daňovej reformy (presun časti daňového základu z práce na životné prostredie).

Klíčové indikátory

Skutočné ceny motorových pohonných hmôt

Vlastnictvo áut

Pokračujúce výzvy

Čo sa týka rybolovu, z fondov programov pridelených v rokoch 1994–99 na účely pomoci loďstvu podľa Finančného nástroja, 60 % šlo na úpravu loďstva a 40 % na jeho modernizáciu. Táto pomoc viedla k celkovému zníženiu kapacity loďstva v EU. V niektorých krajinách modernizácia viedla síce k poklesu celkového výkonu loďstva, ale nepatrnému nárastu tonáže.

Navyše, pokroky v technológii a konštrukcii znamenali, že sa tlak na zásoby rýb nezmenšil. Súčasná úlovok neplatézovitých rýb je vo väčšine prípadoch nevhodný a len v niektorých prípadoch vhodný u platézovitých; niekoľko hlbokomorských druhov vykazuje tiež známky nadmerného výlovu. Takmer všetky zásoby tresky a merlúzy sú tiež blízko kolapsu.

Fakty a čísla

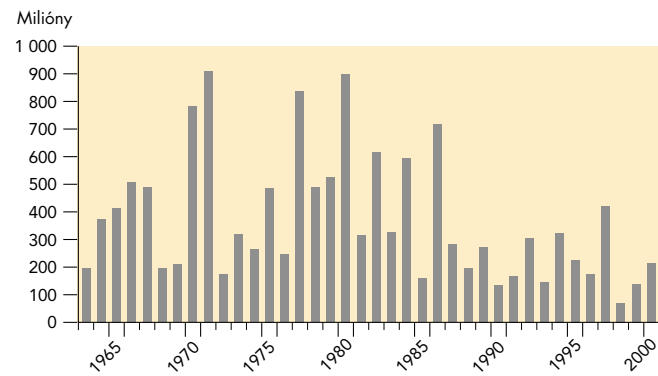
Aj keď rybárska flotila EU poklesla medzi rokmi 1989 až 2000 z hľadiska počtu lodí (–10 %), tonáže (–6 %) a výkonu?? (–13 %), pokles nevedol k zodpovedajúcemu zlepšeniu stavu zásob rýb. Väčšina z komerčne významných zásob rýb v európskych vodách má nedostatočný stav.

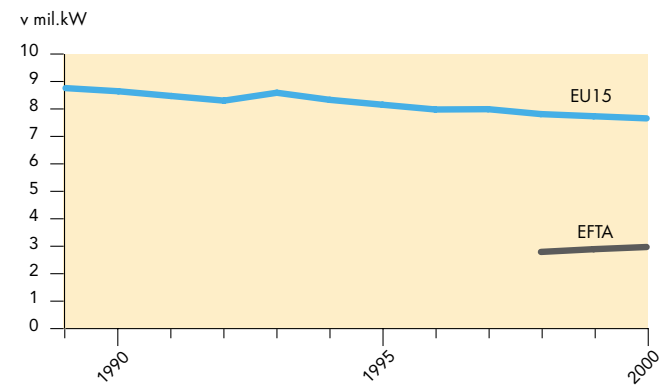
Zásoby tresky v Severnom mori a priľahlých vodách sú nadmerne vylovené. Počíta sa, že dospelá časť zásob je za posledných 17 rokov pod kritickou hranicou a dosiahla historické minimum v roku 2001.

Klíčové indikátory

Trenie rýb Severného mora, Stav tresky

Kapacita európskej rybárskej flotily

Pokračujúce výzvy

Domácnosti sú často prehlíadané v integračnej politike. Pretože zhodne s disponibilným dôchodkom rastie hladina spotreby, rastie aj význam potreby pomoci spotrebiteľom pri informovanom výbere. Označovanie environmentálnymi značkami a rozširovanie informácií (napr. kampane podporujúce šetrenie energiou) narastá, ale ich používanie ostáva okrajové.

Návrh pre Integrovanú politiku produktov EU obsahuje znížené dane z predaja výrobkov označených environmentálnou značkou ako kľúčový nástroj boja s nevhodnými spotrebnými vzorcami.

Fakty a čísla

Počet produktov, ktorým bola udelená environmentálna značka Kvet EU je nízky a značky sú k dnešnému dňu sústredené len na pár skupín produktov a pár členských štátov.

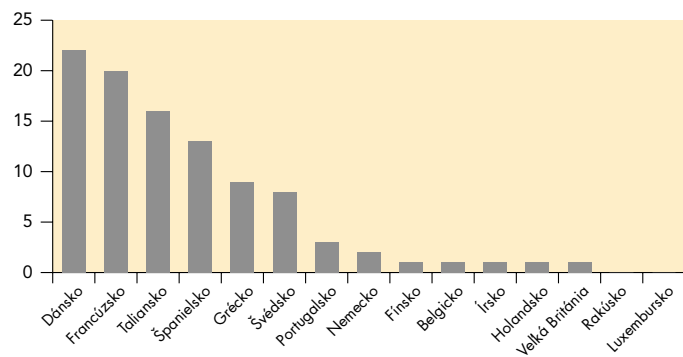
Krajiny západnej a severnej Európy majú vysoký podiel čistených odpadových vôd a pokračujúce zlepšenie v úrovni čistenia. Južné krajiny a kandidátske krajiny majú len približne polovicu populácie napojenú na čističky odpadových vôd, ale úroveň čistenia sa tiež zlepšila za posledných 15 rokov.

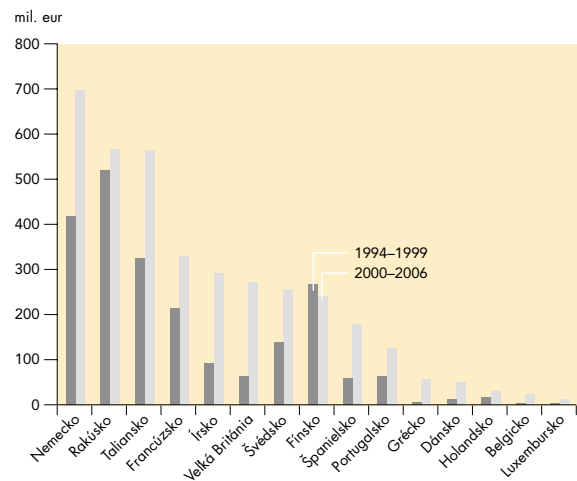
Značný pokrok bol zaznamenaný v zavádzaní environmentálnych prvkov do všeobecnej agrárnej politiky (CAP). Avšak pokračujúce tlaky na životné prostredie si vyžadujú ďalšiu reformu CAP na posilnenie ekonomickej stimulácie farmárov pri obhospodarovaní svojej pôdy trvalo udržateľným spôsobom.

Kľúčové indikátory

Označovanie environmentálnymi značkami — počet Kvetov EU

Plán nákladov na agro-prostredie

Európska environmentálna agentúra

Environmentálne signály 2002 — zhrnutie

Luxembursko: Úrad pre oficiálne publikácie
Európskych spoločenstiev

2002 — 27 s. — 21 x 9,9 cm

ISBN 92-9167-465-6

Objednávkový formulár

Prosím o zaslanie výtlačkov: *Environmental signals 2002*, EEA 2002, 148 str., ISBN 92-9167-469-9, Katalógové číslo: TH-AG-02-001-EN-C, Cena v Luxemburskej mene: 22 euro.

Prosíme vyplňte tento fomulár paličkovým písmom a zašlite ho Vášmu kníhkupcovi alebo na adresu niektorého z predajcov zastupujúcich úrad publikácií EU: <http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Meno: _____ Dátum: _____

Adresa: _____

Telefón: _____ Podpis: _____

Venta • Salg • Verkauf • Πωλησεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

BELGIQUE/BELGIE	<p>Jean De Lamoy Avenue du Roi 202/Koningsplein 202 B-1180 Brussels/Brussel Tel. (32-2) 538 43 08 Fax (32-2) 538 43 08 Email: jean-de-lamoy@infoord.be URL: http://www.jean-de-lamoy.be</p> <p>La Librairie européenne/ De Europese Boekhandel Rue de la Loi 244/Vestral 244 B-1050 Brussels/Brussel Tel. (32-2) 735 08 50 Fax (32-2) 735 08 50 Email: mail@beurop.be URL: http://www.beurop.be</p> <p>Moniteur belge/Belgisch Staatsblad Rue de Louvain 40-42/Louvainseweg 40-42 B-1050 Brussels/Brussel Tel. (32-2) 552 22 11 Fax (32-2) 511 01 64 Email: eustates@fst.fgov.be</p>
DANMARK	<p>J. H. Schultz Information A/S Hestetvedvej 12 DK-2605 Brøndby Tel. (45) 43 63 19 00 Fax (45) 43 63 19 69 Email: schultz@schultz.dk URL: http://www.schultz.dk</p>
DEUTSCHLAND	<p>Bundesanzeiger Verlag GmbH Vertriebsleitung Am Alten Markt 192 D-50725 Köln Tel. (49-221) 97 66 89 Fax (49-221) 97 66 89 79 Email: Vertrieb@bundesanzeiger.de URL: http://www.bundesanzeiger.de</p>
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE	<p>G. C. Eleftheroudakis SA International Bookstore Papanastasiou 17 GR-10561 Athens Tel. (30-1) 325 84 99 Fax (30-1) 325 84 99 Email: elexbooks@netor.gr URL: exbooks@netor.gr</p>
ESPAÑA	<p>Boletín Oficial del Estado T. Edición Madrid Calle de Alcalá 11 Tel. (34) 915 38 21 11 (livos) Fax (34) 915 38 21 11 (livos) Fax (34) 915 84 17 14 (suscription) Email: clientes@com.boea.es URL: http://www.boea.es</p> <p>Mundi Prensa Libros, SA Castelló, 37 E-28001 Madrid Tel. (34) 91 52 37 00 Fax (34) 91 52 39 88 Email: livros@mundiprensa.es URL: http://www.mundiprensa.com</p>
FRANCE	<p>Journal officiel Service des publications des CE F-57277 Paris Cedex 15 Tel. (33) 140 58 77 31 Fax (33) 140 58 77 31 Email: publications@journal-officiel.gouv.fr URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr</p>
IRELAND	<p>Aian Hamms Bookshop 270 Lower Rathmines Road Dublin 6 Tel. (353) 1 498 72 98 Fax (353) 1 498 72 98 Email: ahamms@tdi.ie</p>
ITALIA	<p>Livros S.p.A. Via Duina di Calabria, 1/1 Casella postale 552 I-59025 Firenze Tel. (39) 055 64 12 57 Fax (39) 055 64 12 57 Email: livros@livros.com URL: http://www.livros.com</p>
LUXEMBOURG	<p>Messagerie du livre SARL 5, rue Riffelen L-1410 Luxembourg Tel. (352) 48 06 61 Fax (352) 48 06 61 Email: mail@mdlivu URL: http://www.mdlivu</p>
NETHERLAND	<p>SDU Servicecentrum Uitgevers Postbus 100/Poststraat 2 2500 EA Den Haag Tel. (31-70) 378 89 80 Fax (31-70) 378 89 80 Email: sdu@sdu.nl URL: http://www.sdu.nl</p>
PORTUGAL	<p>Distribuidora de Livros Bertrand Lda Grupo Bertrand SA Rua das Terras dos Vales, 4-A 1700-016 Lisboa Apartado 69037 1700-909 Lisboa Tel. (351) 214 95 67 67 Fax (351) 214 95 02 55 Email: dlo@bpl.pt</p> <p>Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA Setor de Publicações Oficiais Rua da Escola Politécnica, 135 1200-008 Lisboa Tel. (351) 213 94 67 00 Fax (351) 213 94 67 50 URL: http://www.incm.pt</p>
SUOMI/FINLAND	<p>Akatemien Kirjakauppa Kirjasto- ja kirjallisuuskeskus Keskustie 1/ Centriegatan 1 P.O. Box 128 FIN-00101 Helsinki/Helsinki F. Fax: (358-9) 121 44 35 Sähköposti: sps@akatemienvi.com URL: http://www.akatemienvi.com</p>
SVENIGE	<p>BTJ AB Taktorgsgatan 11-13 S-221 82 Lund Tel. (46-40) 30 90 00 Fax (46-40) 30 79 47 Epost: btjw-pub@btj.se URL: http://www.btj.se</p>
UNITED KINGDOM	<p>The Stationery Office Ltd Customer Services PO Box 29 Northwick Road, LONDON NW1 4AA Tel. (44) 870 60 05-533 Email: book.orders@hso.co.uk URL: http://www.hso.co.uk</p>
ISLAND	<p>Boekbund Larasar Birtidal Skólavörðslungu, 2 IS-101 Reykjavík Tel. (354) 552 55 60 Fax (354) 552 55 60 Email: bokbund@simnet.is</p>
SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA	<p>Euro info Center Schweiz c/o OSEC Business Network Switzerland Stampfenbühlstrasse 85 Post 482 CH-8050 Zurich Tel. (41-1) 365 53 11 Fax (41-1) 365 54 11 URL: http://www.osec.ch</p>
BALGARIA	<p>Europress Euromedia Ltd 59, Blvd/Velista Sofia 1000 Tel. (359-2) 980 37 66 Fax (359-2) 980 42 30 Email: libreria@euromedia.bg URL: http://www.euromedia.bg</p>
CYPRUS	<p>Cyprus Chamber of Commerce and Industry PO Box 21455 Nicosia Tel. (357-2) 98 97 52 Fax (357-2) 66 10 44 Email: chamber@cci.org.cy</p>
ESTI	<p>Esti Kaubandus-Tööstuskoda (Estonian Chamber of Commerce and Industry) Toom-Kooli 17 EE-10130 Tallinn Tel. (372) 646 02 45 Fax (372) 646 02 45 Email: emo@koda.ee URL: http://www.koda.ee</p>

Venta • Salg • Verkauf • Πωλήσεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
<http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm>

Hrvatska	Mediatele Ltd Pula Hvara 1 HR-10000 Zagreb Tel. (385-1) 481 94 11 Fax. (385-1) 481 94 11	Les éditions La Liberté Inc. 200, rue de la Liberté St-Jovite, Québec G1V 3W6 Tel. (1-418) 868 37 63 Fax. (1-800) 567 54 48 E-mail: liberte@resonq.ca
Magyarország	Euro Info Service Szt. István krt.12 H-1039 Budapest PO Box 1039 H-1197 Budapest Tel. (36-1) 349 20 53 Fax (36-1) 349 20 53 E-mail: euroinfo@euroinfo.hu URL: http://www.euroinfo.hu	Renouf Publishing Co. Ltd 5369 Chemin Capreol Road Unit 1 Capreol, Ontario Tel. (1-613) 745 76 60 Fax. (1-613) 745 28 65 E-mail: renouf@renoufpublishing.com URL: http://www.renoufpublish.com
Malta	Miller Distributors Ltd Malta International Airport Lugga LGA, 05 Tel. (356) 66 44 88 Tel. (356) 66 44 88 E-mail: gmfm@usa.net	EGYPT
Norge	Swets Blackwell AS Hans Nielsen Hauges gt. 39 Bols 4801 Nydalen N-4223 Oslo Tel. (47 22) 828 12 01 Fax (47 22) 828 12 01 E-mail: info@no.swetsblackwell.com URL: http://www.swetsblackwell.com/no	The Middle East Observer 41 Sherif Street Tel. (2-02) 382 69 19 Tel. (2-02) 393 87 32 Fax. (2-02) 393 87 32 URL: http://www.mesoobserver.com URL: http://www.mesoobserver.com
Polska	As Polonia Karkowe Przemysle 7 Skowronki 10 PL-05650 Warszawa Tel. (48 22) 828 12 01 Fax. (48 22) 828 12 01 E-mail: bookst119@aripolonia.com.pl	Malaysia SBIC Malaysia Suite 4102, Level 4/S Petroliam Development 8 Jalan Yap Kwan Seng 50450 Kuala Lumpur Tel. (603) 21 62 61 88 Fax. (603) 21 62 61 88 E-mail: ebic@tm.net.my
Romania	Euromedia Str.Dunarea Lupului nr. 65, sector 1 RO-70184 Bucuresti Tel. (40-1) 315 64 03 Tel. (40-1) 315 64 03 E-mail: euromedia@frankcity.com	Mexico Mundi Prensa México, SA de CV Rio Penuco, 141 Colonia Cuauhtemoc MX-06500 Mexico, DF Tel. (52-5) 514 67 99 Fax. (52-5) 514 67 99 E-mail: 1015452361@compuserve.com
Slovakia	Centrum VTI SR Nám. Sibipov 19 SK-81223 Bratislava Tel. (421-7) 54 41 83 84 Tel. (421-7) 54 41 83 84 Fax. (421-7) 54 41 83 84 E-mail: europ@gvvesnik.sk URL: http://www.silk.sloba.sk	South Africa Eurochamber of Commerce in South Africa PO Box 781778 2146 Sandton Tel. (27-11) 884 39 52 Tel. (27-11) 884 39 52 E-mail: info@eurochamber.co.za
Slovenija	GV Založba Dunajska cesta 5 SI-1000 Ljubljana Tel. (386) 613 09 1805 Fax. (386) 613 09 1805 E-mail: europ@gvvesnik.si URL: http://www.gvzalozba.si	South Korea The European Union Chamber of Commerce in Korea 5th Fl. The Shilla Hotel 202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-ku Seoul 100, 392 Tel. (82-2) 22 55 5636 Fax. (82-2) 22 55 5636 E-mail: eucock@eucock.org URL: http://www.eucock.org
Türkiye	Dunya Inforu AS TUNANBASISSI 34440 TUNANBASISSI Tel. (90-212) 639 48 89 Fax. (90-212) 639 48 27 E-mail: sloba.info@dunya.com	Sri Lanka EBIC Sri Lanka Trans Asia Hotel 115 Sir Chittampalam Colombo 2 Tel. (94-1) 024 71 50 78 E-mail: ebic@srilank
United Kingdom	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.wpbolts.com.ar	Taiwan Tycoon Information Inc PO Box 81-466 Tel. (86-2) 87 12 88 86 Tel. (86-2) 87 12 88 86 Fax. (86-2) 87 12 47 47 E-mail: euinfo@ts21.tinet.net
Uruguay	Humer Publications PO Box 404 Avenida Florida, Victoria 3067 Tel. (51-3) 54 15 52 61 Tel. (51-3) 54 15 52 61 E-mail: pdvales@ozemail.com.au	United States Of America Bernan Associates 4611 F Assembly Drive Lanham MD 20706-4391 Tel. (301) 565 34 50 (toll free fax) Fax. (1-800) 565 34 50 (toll free fax) E-mail: query@bernan.com URL: http://www.bernan.com
USA	BRESIL Rua Bitencourt da Silva, 12 C CEP 20445-900 Rio de Janeiro Tel. (55-21) 282 47 76 Fax. (55-21) 282 47 76 E-mail: livraria.campos@incm.com.br URL: http://www.inc.com.br	Other Countries ANDER LANDER OTHER COUNTRIES AUTRESPAYS
Other Countries	World Publications SA C/O World Publications Tel. (54-11) 48 15 81 56 Fax. (54-11) 48 15 81 56 URL: http://www.wpbolts.com.ar	Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix Official Publications of the European Communities 2 rue Mercier L-2885 Luxembourg Tel. (352) 29 24 27 55 Fax. (352) 29 24 27 55 E-mail: info@eur-ops@cec.eu.int URL: publications.eu.int